

Осигуряване на самоосигуряващите се през 2015 г.

(по Кодекса за социално осигуряване и подаване на декларации пред НАП)

Кои са самоосигуряващи се лица?

1. Упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност по регистрация, определена с нормативен акт (например нотариуси, адвокати, експерт-счетоводители, експерти към съда и прокуратурата, лицензирани оценители, застрахователни агенти по чл. 164, ал. 1 от Кодекса за застраховането.);
 - упражняващи трудова дейност, за която подлежат на облагане с патентен данък и не са еднолични търговци;
 - извършват професионална дейност на свой риск и за своя сметка - дейци на науката, културата, образованието, архитекти, икономисти, инженери, журналисти и други физически лица, упражняващи свободна професия, регистрирани с ЕИК по регистър БУЛСТАТ, извън изброените;
2. лицата, упражняващи трудова дейност като еднолични търговци, собственици или съдружници в търговски дружества и физическите лица-членове на неперсонифицирани дружества;
3. регистрирани земеделски производители или тютюнопроизводители.

Какви декларации и заявления самоосигуряващите се лица подават в НАП и какви са сроковете за тяхното подаване?

- **Декларация за започване, прекъсване, възобновяване или прекратяване на трудова дейност** – задължително се подава в 7 – дневен срок от настъпване на едно от гореизброените обстоятелства. В нея лицата **декларират и вида на осигуряването си**. Те могат да избират да се осигуряват само във фонд „Пенсии” или и във фонд „Общо заболяване и майчинство”. Самоосигуряващите се лица, на които е отпусната пенсия се осигуряват по свое желание от датата, посочена в декларацията, но не по-рано от 1-во число на месеца, през който е подадена.

ВАЖНО: Видът на осигуряването може да се променя за всяка календарна година, с подаване на декларация по образец до края на месец януари на съответната година.

- **Декларация образец № 1** „Данни за осигуреното лице” по Наредба № Н-8 от 2005 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица (Наредба № Н-8 от 29 декември 2005 г.) Подава се до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят данните.

Тази декларация може да се подаде и еднократно за годината в случаите, когато самоосигуряващите се лица:

- са избрали да се осигуряват само във фонд „Пенсии” за инвалидност поради общо заболяване, за старост и смърт;

Срокът за подаване на тази декларация е:

- до 25 февруари за всяка календарна година с данните за януари в случай, че осигуряването продължава от предходната година или е възникнало от първи януари с код за вид осигурен 22.

- до 25-о число на месеца, следващ първия пълен календарен месец в осигуряване - при започване или възобновяване на трудова дейност с код за вид осигурен 22.

- са избрали да се осигуряват само във фонд „Пенсии” и са осигурени по трудов договор на максималния месечен размер на осигурителния доход и отговарят на условията по чл. 9, ал. 8 от КСО

Срокът за подаване на тази декларация е до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят данните с код за вид осигурен 23.

- **Декларация образец № 5** „Авансово внесени социални и здравноосигурителни вноски” по Наредба № Н-8 от 29 декември 2005 г. – подава се от тези самоосигуряващи се лица, които за определени периоди са внесли авансово осигурителните си вноски. Подава се само за пълни календарни месеци с еднакъв месечен осигурителен доход. Декларацията се подава до 25-о число на месеца, следващ първия месец от периода, за който са внесени осигурителните вноски за: фонд „Пенсии”; фонд „Пенсии” и универсален пенсионен фонд; здравно осигуряване.
- **Декларация образец № 6** „Данни за дължимите осигурителни вноски и данък по чл. 42 ЗДДФЛ” по Наредба № Н-8 от 29 декември 2005 г. Тази декларация се подава еднократно – до 30 април на календарната година за дължимите осигурителни вноски за предходната календарна година и за задължителните осигурителни вноски върху осигурителен доход, формиран по реда на чл. 6, ал. 8 от КСО от получени доходи за извършена дейност през минали години, различна от предходната.
- **Заявление по чл. 2а (Приложение 10)** от Наредба № Н-8 от 29 декември 2005 г. – може да се подаде от самоосигуряващите се лица по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от КСО, които желаят да заявят кои задължения за задължителни осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване погасяват.
- Освен тези декларации, самоосигуряващите се лица подават и **годишна данъчна декларация за облагане доходите на физическите лица** (по чл. 50 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица). Тя се подава в срок до 30 април на годината, следваща годината на получаване на дохода.
- Това е и срокът (30 април), в който те са задължени да представят приложенията към годишната декларация и **„Справка за окончателния размер на осигурителния доход за 2014 г.”** в която се определя окончателния размер на месечния осигурителен доход за 2014 година и годишния осигурителен доход (върху който се дължат окончателните осигурителни вноски - за ДОО и ДЗПО и здравно осигуряване).

Годишният осигурителен доход се определя като разлика между декларирания или определения с влязъл в сила ревизионен акт по [Данъчно-осигурителния процесуален кодекс](#) облагаем доход от упражняване на съответната трудова дейност и сбора от доходите, върху които са внасяни авансово осигурителни вноски. Когато с данъчната декларация за предходната година са декларирани доходи, получени за извършена дейност през минали години, или е определен с влязъл в сила ревизионен акт по [Данъчно-осигурителния процесуален кодекс](#) по-висок или по-нисък облагаем доход, лицето подава и коригираща справка за осигурителния доход за съответната година.

Всички видове декларации са публикувани и могат да се изтеглят от интернет страницата на НАП – www.nap.bg. Хартиени копия на формулярите могат да се намерят и в офисите на агенцията в цялата страна.

Размери на задължителните осигурителни вноски:

- **за фонд „Пенсии“:**
 - **17,8 % за лицата, родени преди 1 януари 1960 г.**, както и за родените след 31.12.1959 г., избрали да се осигуряват във фонд „Пенсии“ с увеличена осигурителна вноска, в размера на вноската за универсален пенсионен фонд по чл. 157, ал. 1, т. 1 от КСО;
 - **12,8 % за лицата, родени след 31 декември 1959 г.**
- **3,5 % за фонд “Общо заболяване и майчинство”;**
- **5 % за ДЗПО - Универсален пенсионен фонд;**
- **8 на сто за здравно осигуряване**

Окончателните осигурителни вноски за 2014 г. се дължат от осигурените лица върху годишния осигурителен доход, отнасящ се за 2014 г в размерите за фонд "Пенсии", за допълнително задължително пенсионно осигуряване, и за здравно осигуряване и се внасят до 30 април 2015 г.

Как се определят задължителните осигурителни вноски за самоосигуряващите се лица?

Дължимите авансови осигурителни вноски на самоосигуряващите се лица се изчисляват върху избран осигурителен доход. Той не може да бъде по-малък от минималния месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, и по-голям от максималния месечен размер на осигурителния доход, определени със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.

С подаването на годишната данъчна декларация за облагане на доходите на физическите лица **се определя окончателния размер на осигурителния доход** (за предходната година). Той се определя за периода, през който е упражнявана трудова дейност през предходната година, въз основа на данните, декларирани в справка към годишната данъчна декларация по Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ), и не може да бъде по-малък от минималния месечен осигурителен доход и по-голям от максималния месечен осигурителен доход, определени със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за съответната година.

ВАЖНО: През 2015 г. минималният месечен осигурителен доход за самоосигуряващите се лица е съобразно облагаемия им доход за 2013 г. от упражняване на съответната трудова дейност като самоосигуряващи се лица:

Облагаем доход за 2013 г. като самоосигуряващо се лице:	Минимален месечен осигурителен доход за самоосигуряващите се лица през 2015 г.
До 5400 лв.	420 лв.
От 5400.01 лв. до 6500 лв.	450 лв.
От 6500.01 лв. до 7500 лв.	500 лв.

Минималният месечен размер на осигурителния доход за самоосигуряващите се лица, които не са упражнявали дейност през 2013 г., както и за започналите дейност през 2014 г. и 2015 г. е **420 лв.**

Максималният месечен осигурителен доход за 2015 г. е в размер на 2600 лева.

Изключение:

*Регистрираните земеделски производители и тютюнопроизводители се осигуряват върху **минимален осигурителен доход в размер на 300 лв.** Тези, които произвеждат непреработена растителна и/или животинска продукция, **не определят окончателен размер на осигурителния доход за тази дейност.***

Внимание: За самоосигуряващите се лица, които получават доходи от дейности на различни основания, осигурителните вноски се внасят върху сбора от осигурителните им доходи, върху **не повече от максималния месечен размер** на осигурителния доход, в следния ред:

- доходи от дейности на лицата по чл. 4, ал. 1 от КСО (доходи от трудови и/или служебни правоотношения, по договори за управление и контрол и други);
- осигурителен доход като еднолични търговци, собственици или съдружници в търговски дружества и членове на неперсонифицирани дружества, упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност и регистрирани земеделски производители и тютюнопроизводители;
- доходи за работа без трудово правоотношение.

Повече информация за определяне на осигурителните вноски за самоосигуряващите се лица, може да получите на интернет страницата на НАП - www.nap.bg.

Как и къде се плащат осигурителните вноски от самоосигуряващите се лица?

ВАЖНО! Всички самоосигуряващи се лица плащат своите данъци и задължителни осигурителни вноски по сметка на териториалната дирекция на НАП по постоянен адрес на самоосигуряващото се лице и чрез ЕГН, ЛНЧ или служебен номер издаден от НАП на лицето.

Пример: Ако компетентната териториална дирекция на дадено дружество е НАП София, но съдружникът е с постоянен адрес в Пловдив. В този случай задължителните осигурителни вноски на съдружника трябва да се внасят по банкова сметка на ТД на НАП Пловдив, като се посочи неговия Единен граждански номер.

Срок за плащане: Авансовите осигурителни вноски на самоосигуряващите се лица се внасят до 25-то число на месеца, следващ месеца, за който се дължат.

Окончателните осигурителните вноски се дължат в срока за подаване на данъчната декларация.

ВАЖНО: Самоосигуряващите се лица могат да подадат заявление с което да заявят кои задължения за осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване погасяват.

Кодовете за вид плащане, както и номерата на банковите сметки на териториалните дирекции на НАП се намират в рубриката „Плащане” на интернет страницата на агенцията - www.nap.bg.

Какви са санкциите по Кодекса за социално осигуряване за неспазване на осигурителното законодателство от самоосигуряващи се лица?

- За нарушения, свързани с подаването на данни от самоосигуряващите се лица:
 - глоба за физическите лица - от 50 до 500 лева за всеки отделен случай
- За предоставяне на неверни данни при подаването на данни от самоосигуряващите се лица, с цел избягване плащането на задължителни осигурителни вноски е предвидена санкция от 250 лева;
- **При невнасяне** на здравни вноски за срок по-дълъг от три месеца, санкцията за самоосигуряващите се лица е от 500 до 1000 лева.

При повторни нарушения – санкциите са по-високи.

Консултации за данъчното и осигурително законодателство, могат да се получат и по телефона от Информационния център на НАП - 0700 18 700, на цената на един телефонен разговор според тарифния план.

Повече информация, както и разширен вариант на настоящата брошура, е достъпен на интернет страницата на НАП - www.nap.bg. В разширеният вариант на брошурата клиентите на НАП могат да намерят конкретни примери за това как да попълнят своите декларации, както и как да изчислят годишния осигурителен доход.